

killed as young birds, yet a few of them several years (even 9 years after being ringed). In Denmark they have been killed during nearly all the months, even in winter time; a few have been killed as breeding birds either in the heronry in Store Lyngby Skov or just near it several years after the ringing. Many have been killed very early in the fall far away from the breeding place as no. 393 in Spain not three months after having left the nest. The herons seem to winter scattered over the western Europe; most often they are found in the moor districts near the ocean or at rivers (very numerous at Elben and at the rivers in Spain and Portugal). One has been killed in the mountains in Spain.

IAGTTAGELSER OVER HØGESANGEREN, *SYLVIA NISORIA* OG TORNSKADEN, *LANIUS COLLYRIO*, PAA YNGLEPLADS.

AF

AXEL KOEFOED.

I Pinsen 1922 tilbragte jeg tre Dage i Gilleleje og fik der Lejlighed til at anstille følgende Iagttagelser angaaende Høgesangeren.

Den 3. Juni om Morgenen kom jeg, hvor jeg boede, ned i Haven, og hørte da Høgesangerens for mig velbekendte Sang; lidt efter saa jeg Fuglen, der sad i Toppen af et Grantræ. Da jeg nærmede mig Stedet, saa jeg ganske tydeligt dens vatrede Bryst; bange var den ikke, skønt jeg kom den ganske nær; sky er Fuglen altsaa ikke i Yngletiden, hvad jeg ogsaa ved flere Lejligheder har iagttaget, men det er en meget urolig Fugl, der stadig er i Bevægelse. Den fløj fra Gren til Gren lige i min Nærhed søgende efter Føde og stadig syngende, det sidste dog mest naar den tog Plads i Toppen af et eller andet Træ. Høgesangeren's Sang minder en Del om Havesangeren's (*Sylvia hortensis*), men er kraftigere; dens ejendommeligt snerrende Varselskrig lød, naar en eller anden Fugl nærmede sig et bestemt Sted i Haven, hvor dens Rede senere viste sig at være, eller den

af en eller anden Grund følte sig usikker. Da jeg gik ud fra, at den paa den Tid af Sommeren havde Rede, søgte jeg den lille Have igjennem og fandt snart dens Rede, som var bygget i Midten af en høj Spiræabusk, c. 1 m fra Jorden. Hunnen laa paa Reden, som indeholdt 3 frisklagte Æg. Den 6. Juni var der yderligere kommet 2 Æg; 5 Æg er jo det almindelige Antal for Høgesangeren.

I de tre Dage, jeg var i Gilleleje, havde jeg den Glæde at iagttage den smukke Sanger og fryde mig over dens herlige Sang; men samtidig var der nogle slemme Røvere, der holdt til i samme Have, og det var et Par Tornskader, (*Lanius collyrio*); disse Fugle havde den, navnlig Hannen, meget Besvær med at holde paa Afstand fra sin Rede; men saasnart en af Tornskaderne nærmede sig, var Høgesangeren der straks og jagede den væk, hvilket iøvrigt gik meget let for den, om end det skete mange Gange om Dagen. At Høgesangeren ikke holdt af Tornskaderne, kan jeg saa godt forstaa, idet jeg sammen med Hovedkasserer Kongstad saa følgende:

Tornskadehannen kom flyvende med en c. 4 Dage gammel Unge i Næbet og anbragte denne i en lille Trækløft, hvorefter den med Næbet begyndte at hale i den. Da det formentlig ikke gik hurtigt nok for den, gav den et Skrig fra sig, og straks efter kom dens Mage flyvende og satte sig ved Siden af den, hvorefter begge Fuglene sled i den ulykkelige Unge; det lykkedes dem da ogsaa tildels at trække denne midt over, hvorefter de sad og aad hver sin Part. Ungen var formentlig af en Husspurv (*Passer domesticus*), idet en Han og en Hun af denne Art satte sig i Træet ved Siden af og skældte ud. Hele Ungen blev ikke fortæret med det samme, men i Løbet af Dagen vendte begge Tornskaderne tilbage til Træet og aad Resterne af den.

Da jeg nødig vilde have, at Høgesangerens Unger skulde gaa samme Vej, naar de var udrugede, opsøgte jeg Tornskadens Rede, der fandtes i Hegnet af samme Have, 2 m oppe i et Elmetræ; den indeholdt 5 frisklagte, meget rødlige Æg med de sædvanlige store røde Pletter i den butte Ende. Jeg tog nu to af Æggene ud af Reden, da jeg gik ud fra, at Fuglene saa vilde forlade den; dette skete ogsaa og paa den mærkelige Maade, at Tornskadehunnen lidt efter kom flyvende med et af sine egne rødlige Æg i Næbet og fortærede dets Indhold i samme Trækløft, hvor Spurveungen var blevet parteret. For at være sikker i min Sag, gik jeg op til Tornskadens Rede; denne indeholdt

nu ganske rigtigt kun 2 Æg. Tornskadeparret viste sig ikke i Haven i den Tid, jeg var der; men om de senere er vendt tilbage, ved jeg ikke; ofte bygger denne Fugl jo ny Rede i Nærheden, om den første Rede bliver ødelagt.

Da det var af Interesse for mig at se, om der var flere Høgesangere i Gilleleje, gik jeg langs flere af de levende Hegn, der findes der oppe; jeg fandt da ikke mindre end fire Reder til af Høgesangeren og stadig med et Par byggende Tornskader lige ved Siden af; begge Fuglearterne fandt rigelig Redeplads i de talrige Tjørne og Brombærranker. Høgesangeren havde ogsaa her 2 til 3 Æg; Tornskaden 5 til 6. Fuglen var saaledes almindeligt ynglende i Gillelejes nærmeste Omegn i Aar.

Tornskaden er jo ellers hadet og skyet af alle Smaafugle, hvis Yngel den ofte røver, og man finder meget sjældent Reder af Smaafugle i Nærheden af dens Redeplads; hvad Grunden derfor kan være til, at Høgesangeren og Tornskaden bygger lige op ad hinanden, kan man ikke rigtig forstaa. Venskab kan det sikkert ikke være, idet jeg ogsaa her ved de fire andre Reder havde Lejlighed til at iagttage, at Høgesangerhannerne jagede Tornskaderne bort, naar de kom for nær deres Reder. Muligt er Aarsagen, at begge disse Arter finder samme Lokalitet særligt egnet til Redebygning.

De Gange, jeg for flere Aar siden har haft Lejlighed til at finde Høgesangerens Rede, har denne altid været anbragt i Tjørnebuske eller i Brombærranker i levende Hegn, ofte lavt eller c. 1 m fra Jorden. Reden er ret stor og fast bygget; udvendig bestaar den af ret tykke Græsrodder og Græsstraa, indvendig er den belagt med finere Rødder, Hestehaar og enkelte Uldtotter. Høgesangerne er meget uforfædede ved Reden og hopper ustandselig rundt ved denne i Grenene, naar man vil undersøge Reden; det vilde saaledes være en let Sag at dræbe eller fange dem.

I Modsætning til andre Fugle af Sangerslægten, der som Regel meget konstant Aar efter Aar bygger i samme Have eller Hegn, ja ofte i samme Busk, synes Høgesangeren ikke meget stedbunden her i Landet; lige saa hurtig, den har slaaet sig ned i en Egn, lige saa hurtig er den forsvunden igen; kun sjældent bygger den mere end to-tre Aar et Sted. Hvad Grunden kan være til dette, forstaaer man ikke; det kan ikke ligge i, at Rederne er blevet ødelagte, da jeg har set flyvefærdige Unger ved dem; snarere maa det formentlig bero paa, at den Lokalitet, Fuglene

har valgt, ikke har tiltalt dem, eller at denne de følgende Aar har forandret sig. Tages Æggene fra dens Rede, finder man altid et Par Dage efter en ny Rede omtrent lige ved Siden af, men denne indeholder da i Reglen kun 4 Æg.

Denne smukke, kraftige Sanger maa siges at være om ikke sjældnen, saa dog heller ikke helt almindelig her i Landet, idet man ikke ofte træffer den; dette kan ikke skyldes, at den bliver overset, da dette vanskeligt lader sig gøre, dels paa Grund af dens Dragt og Størrelse, dels paa Grund af dens herlige Sang.

I »Morsø's Fugle« udgivet af A. H. Faber 1887, hvor enkelte Par af Høgesangeren omtales ynglende paa Mors 1884—86, anføres følgende: »Som en Sjældenhed kan jeg bemærke, at den Rede af *Sylvia nisoria*, som jeg fandt i 1884 med Unger, blev i 1885 udbedret og benyttet af et Par *Lanius collurio*, hvis Æg jeg fandt deri den 1. Juni.«

Dette Tilfælde stemmer altsaa overens med mine Iagttagelser, at Høgesanger og Tornskade bruger samme Lokalitet.

Arkitekt A. T. Hagerup har i D. o. F.s T., 1. Aarg., skrevet en Beretning om Høgesangeren; han nævner bl. a. i denne en Del Ynglesteder, spredte over hele Landet, og bemærker, at Høgesangeren synes at være ret almindelig som Ynglefugl paa Vestkysten af Jylland. Han har ogsaa iagttaget det samme Forhold, at Høgesanger og Tornskade ofte bygger Rede i Nærheden af hinanden.

Foruden de af A. T. Hagerup anførte Iagttagelser om Høgesangerens Ynglen er følgende mig bekendt: Professor O. G. Petersen anfører den som ynglende ved Sorø 1865, D. o. F.s T., 3. Aarg. Amor Hansen anfører den som ynglende ved Randers 1909, og ved Viborg¹ tre forskellige Steder 1913, D. o. F.s T., 8. Aarg. H. F. Hage har truffet den ynglende ved Flensborg; Dato og Aar mangler, D. o. F.s T., 9. Aarg. P. Skovgaard har fundet dens Rede med Unger paa Fanø den 28. Juni 1916, D. o. F.s T., 11. Aarg.

Selv har jeg i tidligere Aar fundet dens Rede, med Æg eller Unger, følgende Steder: Øverød ved Holte, 1905, 1 Par; Ørholm ved Holte, 1905, 1 Par; Dronninggaard Skov ved Holte i Aarene 1904 og 1905 samt 1907 og 1908, 2 Par; Valby Fæled 1908—1910 samt 1912—1915, 4 Par; Kongelunden 1913, 1 Par. Paa disse 5 Steder har jeg ikke bemærket den senere, omend jeg

¹ I »Viborg Omegns Fugle«, udgivet af J. D. Christiansen 1899, findes *Sylvia nisoria* derimod ikke nævnt.

gennem flere Aar i de følgende Tider har færdedes der; det fremgaar heraf, at Høgesangeren ofte skifter Ynglested¹.

Som Supplement til ovenstaaende Iagttagelser over Høgesangerens Yngleforhold har endelig Stationsforstander R. Jul. Olsen i Brev venligst meddelt mig følgende:

»I September 1898 flyttede jeg til Orehoved; min Bolig der laa i en c. 3 Tdr. Land stor, temmelig vanrøgtet Frugthave med mange Stikkelsbærbuske og andre Frugtbuske. I 1899 — ikke 1889, som i Hagerups Artikel angivet — ynglede et Par Høgesangere i Haven; Reden var bygget i en Stikkelsbærbusk; i 1900 var der 2 Par i Haven, det ene Par havde Rede i en Stikkelsbærbusk, omtrent hvor Reden fandtes i 1899, det andet Par i det om Haven plantede Læbælte, der bestod af Gran, Hvidtjørn, Hassel o. a. I et lille Æbletræ faa Alen fra den førstnævnte Rede havde en Tornskade sin Rede, og Høgesangerne eller deres Unger blev ikke fortrædiget af Tornskadeparret. I 1901 skiftede Haven Ejer og blev sat i gartnermæssig Stand. Høgesangerne — samt adskillige andre Fugle — flyttede bort fra Haven, og et Par fandt Yngleplads i et større Slaaenbuskkrat, der laa c. 1 km borte, og hvori det ogsaa havde Rede det følgende Aar 1902. I Aarene 1903—1908 iagttog jeg ikke Høgesangeren i Orehoveds Omegn, skønt der ikke syntes at mangle passende Lokaliteter for Arten.

Høgesangerens Sang har, synes jeg, Lighed saavel med Havesangerens som med Tornsangerens, eller, maaske rigtigere, indeholder den Strofer af begge disse Fugles Sang. Om Tornsangeren minder den endvidere ved som hin ofte under Sang at flagre tilvejs fra en Busk eller et lille Træ og stadig syngende at dale ned igen.

I 1913 iagttog jeg i Juli Maaned paa en kratbevokset Skrænt ved Aarhus, ikke langt fra Byen, et Par Høgesangere med Unger. Endvidere vil jeg under Hensyn til, at Høgesangeren synes at være ret almindelig Ynglefugl langs Jyllands Vestkyst, meddele, at jeg midt i Maj 1921 — et ualmindelig varmt Foraar — iagttog en syngende Han paa Øen Sild i Eidumer Fuglekøje, der ligger ganske tæt ved Vesterhavet. Fuglen synes herefter at være ret haardfør.«

¹ Paa Enø, nær Karebæksminde, i et meget ejendommeligt, fælledagtigt Terræn, bevokset med spredte, mægtige Tjørnebuske, iagttog jeg — i Selskab med A. Christiani og Johs. Ferdinand — den 4. Juni 1911 en Høgesangerhan; utvivlsomt drejer det sig ogsaa her om en Fugl paa Ynglested.